

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-1057

27.10.2025

Gjensidige Forsikring ASA

Bilansvar

Påkørsel i eller ved fotgjengerfelt – lav fart – sol inn fra siden – grovt uaktsomt?

Sikrede kjørte på en fotgjenger som krysset veien med sin hund. Fotgjengeren ble skadet, og foretaket utbetalte kr 40 000 i oppreisningserstatning. Foretaket fremmet regress mot sikrede for sin utbetaling til skadelidte, med henvisning til at sikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt. Sikrede var uenig i at han hadde opptrådt grovt uaktsomt. Han hadde kjørt sakte og mente fotgjengeren måtte ha påbegynt kryssing av veien før fotgjengerfeltet, og at det ikke hadde vært mulig for sikrede å se ham før påkjørselen. Foretaket viste til at det i de tidsnære forklaringene til politiet på stedet var vist til påkjørsel i fotgjengerfeltet. Nemnda kom til at sikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt, og viste blant annet til at blanding av sol medførte at sikrede nærmest kjørte i blinde, og at det naturlige og enkle handlingsalternativet ville vært å stanse bilen til sikrede så om noen gikk over gangfeltet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: regresskrav kr 40 000

Saksfremstilling

Saken gjelder foretakets regresskrav mot sikrede for utbetaling av oppreisningserstatning til skadelidt fotgjenger etter påkjørsel.

Sikrede kjørte i mars 2023 ca. kl. 16.45 på en fotgjenger som krysset veien med sin hund. Fotgjengeren falt og skadet seg som følge av sammenstøtet og begynte blant annet å blø neseblod.

Sikrede opplyste i forklaringen til politiet på stedet at det var vann i veibanen og vann på bilvinduet. Han hadde solen på sin høyre side, og han følte seg delvis blendet av den lave solen. Fotgjengeren kom fra sikredes høyre side. Politidokumentene gjengir følgende fra sikredes forklaring på stedet:

Siktete kjørte mot et fotgjengerfelt hvor han tror fartsgrensen var 30 eller 40 km/t. I fotgjengerfeltet kjører han på en mann som går med hunden sin. Han tror han kjørte på mannen i 5-10 km/t. Siktete tror han ville ha stoppet hvis han hadde hatt litt mere å gå på. Siktete traff mannen med bilen og han falt ned på asfalten. Det så ut som om han slo seg og det så ut som han blødde neseblod.

Siktete har ikke drukket alkohol eller tatt noen rusmidler i dag. Siktete føler at det var hans ansvar og at han ikke var aktsom nok. Han sier at det ikke er noen andre å skyld på enn han selv. Han er glad for at det gikk så bra som det gjorde med mannen.

På spørsmål om han skulle ha gjort noe annerledes sier han at han skulle ha kjørt saktere og vært litt mer årvåken.

Ved opplesning legger siktete til at han ville ha klart å stoppe om han hadde hatt 1 meter til å gå på.

Under punktet for «Spørsmål om straffeskyld» fremgikk følgende:

Siktete erkjenner straffeskyld for å ha kjørt på mannen i gangoverfeltet

Politidokumentene uttaler også følgende:

Phss. [M] tok kontakt med siktede. Han forklarte at han hadde kjørt fra S retning M og at han hadde truffet fornærmede i gangfeltet. Han hadde ikke sett fornærmede fordi han hadde fått sol i øya. Han ble blendet. Hastigheten han mente å ha truffet fornærmede i var lav, ca. 5-10 km/t. Han så fornærmede falle i bakken og slå seg samt begynte å blø neseblod.

Vitne til hendelsen, som kjørte bak sikrede, forklarte til politiet på stedet at det var veldig dårlig sikt pga. solforholdene. Videre forklarte vitnet at sikrede hadde kjørt sakte, men at:

..vitnet fikk inntrykk av at siktede ikke så fornærmede og hans hund i fotgjengerfeltet. Han så ingen tegn til at siktede bremsset i forkant av hendelsen, Han så videre at siktede kjørte på fornærmede og at fornærmede gikk i bakken og begynte å blø neseblod. Vitnet fortalte at fornærmede lå på bakken en stund.

På stedet forklarte fotgjengeren følgende til politiet:

Fornærmede fortalte at han kom gående med hunden sin. Hunden gikk foran. Han fortalte at han gikk ut i fotgjengerfeltet og ble da truffet på venstre side og synes det var rart at han ikke hadde lagt merke til Bil A før den traff han.

Bildene i politidokumentene viser at det var blodspor fra fotgjengeren på tangenten lengst til venstre i fotgjengerfeltet (sett fra sikredes kjøreretning). Bildene viser også at sikredes bil hadde fått mindre riper på venstre side av panseret, og at skiltrammen hadde løsnet litt i venstre kant.

Politiet beslagla sikredes førerkort i forbindelse med hendelsen. Sikrede motsatte seg fortsatt førerkortbeslag. I kjennelse 26.4.23 fremgikk det at sikrede forklarte seg i retten som følger:

Han er kjent på stedet. Han tror fartsgrensen var 40 km/t. Der er det et gangfelt. Det var lav vårsol som gjorde det litt vanskeligere på se. Han bremsset opp før fotgjengerfeltet og holdt ca 10 km/t. Det kom en fotgjenger og han kjørte på ham. Fotgjengeren kom veldig fort og siktede tror han var skjermet av trær før han kom inn på veien. Fotgjengeren hadde en hund som gikk foran fotgjengeren. Han tror fotgjengeren gikk over veien før gangfeltet. Fotgjengeren ble dyttet av bilen inn i gangfeltet. Han mener at treffet mellom bil og fotgjenger var midt foran bilen.

Sikrede var i saken om fortsatt førerkortbeslag mistenkt for brudd på vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 4, jf. trafikkreglene § 9 nr. 2 annet ledd for å ha ført motorvogn uten å overholde vikeplikt for gående som var i eller på vei ut i gangfelt. Grunnlaget for mistanken var følgende:

Torsdag 23. mars 2023 kl. 16.49 i [veien] i V kjørte han en personbil [...] uten at han overholdt vikeplikt overfor [skadelidte], når han krysset veibanen i fotgjengerfelt.

Retten bemerket følgende:

Ved vurderingen av om det er skjellig grunn til mistanke, skal retten legge til grunn det faktum som fremstår 'mest sannsynlig', altså mer enn 50% sannsynlig, til forskjell fra der hvor man tar endelig stilling til skyldspørsmålet, hvor det kreves bevis ut over enhver rimelig tvil.

Retten mener at det er skjellig grunn til mistanke for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 jf. § 3, mer bestemt at siktede ikke var tilstrekkelig aktsom da han kjørte frem mot fotgjengerfeltet og derfor ikke oppdaget fotgjengeren som kom fra høyre. Samtidig understreker retten at sakens faktum fremstår som noe usikkert, idet fornærmede ikke er avhørt.

(...)

Retten har funnet at det foreligge skjellig grunn til mistanke, men siden saken er dårlig opplyst må mistanken i så henseende anses ligge i nedre sjikt av begrepet 'skjellig grunn'. Det vises her også til opplysninger i politiets anmeldelse som styrker siktedes forklaring om lav hastighet og sjenerende vårsol.

I november 2023 vedtok sikrede forelegg med bot på kr 12 000 for brudd på vegtrafikkloven. Grunnlaget var følgende:

Torsdag 23. mars 2023 kl. 16.49 i [veien] i V kjørte han en personbil [...] uten å være tilstrekkelig hensynsfull, aktpågivende og varsom i det han ikke tilpasset hastigheten tilstrekkelig eller av andre grunner ikke i tide ble

oppmerksom på [skadelidte] som krysset veibanen i fotgjengerfelt. Det oppstod sammenstøt som medførte at [skadelidte] ble påført blant annet hjernerystelse og kraniebrudd og var sykmeldt til 7.april 2023.

Foretaket har etter det opplyste utbetalt kr 40 000 i oppreisningserstatning til skadelidte. I brev 27.6.24 fremmet foretaket regress mot sikrede pålydende dette beløpet med henvisning til bilansvarsloven § 12. Foretaket mente sikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt ved påkjørselen.

Sikrede var uenig i at det forelå grov uaktsomhet og klaget på regresskravet. Foretaket har opprettholdt sitt standpunkt.

Sikrede avviser foretakets krav om regress og bestrider at han utviste grov uaktsomhet.

Vitner har bekreftet at sikrede kjørte sakte mot gangfeltet med fart 5–10 km/t. Sollyset kom inn fra samme side som der fotgjengeren kom fra i rask gange. Fotgjengeren valgte å krysse veien før gangfeltet. Fotgjengeren kom fra en sidevei uten fortau og kom neppe lenger ut i veien enn ca. en meter før sammenstøt. Dette sannsynliggjør at selv om sikrede oppdaget fotgjengeren rett før han gikk ut i veien, så var det ikke tid til å stoppe innenfor reaksjonstiden. Dette sannsynliggjør at fotgjengeren var plassert så langt ut til høyre i sikredes synsfelt, at dette gir en plausibel forklaring på hvorfor sikrede ikke oppdaget ham i tide.

Treffpunktet må ha vært før fotgjengerfeltet. Fotgjengeren ble i sammenstøtet skjøvet fremover, delvis i bilens hastighet og delvis i samme retning han hadde før sammenstøtet. Sikrede nevner «pedestrian throw», og løfter samtidig frem at det kan ha innvirket at fotgjengeren førte en hund i stramt bånd. Det er usannsynlig at sammenstøtet skjedde i fotgjengerfeltet hvor blodspor ble funnet.

Sikrede anfører at foretaket har bestemt seg på forhånd og ignorert spor som ikke har passet inn i dets «storytelling». Spor av neseblod i fotgjengerfeltet er i samsvar med en forklaringsmodell om at sammenstøtet skjedde flere meter før fotgjengerfeltet. At en fotgjenger etter et sammenstøt med en bil vil fortsette bevegelsen, som en kombinasjon av sin egen og bilens bevegelse ved sammenstøtet, er støttet av en rekke studier. I dette tilfellet vil kanskje også hundens bevegelse og påvirkning på fotgjengeren innvirke på sluttposisjonen til fotgjengeren. Eventuelt neseblod i veiens venstre halvdel er derfor ikke noe bevis på at sammenstøtet skjedde langt ute i veien, men en konsekvens av fysikkens lover på legemer i bevegelse. Foretaket har benyttet fotgjengerens eget vitneutsagn til feilaktig å plassere sammenstøtet i fotgjengerfeltet. Fysiske bevis, som plassering av neseblod i fotgjengerfeltet, bør vurderes som et mer pålitelig bevis enn et utsagn fra en involvert. Det tekniske sporet i denne saken plasserer, med stor sannsynlighet, treffpunktet to–tre meter foran fotgjengerfeltet.

Forsikringsforetaket krever regress etter bal. § 12 og anfører at sikrede har utvist grov uaktsomhet. Sikrede var kjent på stedet, det var god sikt framover mot fotgjengerovergangen som kom etter en rett strekning, og overgangen var godt merket. Det er ingen opplysninger som tilsier at trafikkbildet var uoversiktlig, utover at det var lav sol inn fra den siden hvor fotgjenger kom fra. Dersom fører blir blendet av lav sol krever det skjerpet oppmerksomhet, spesielt inn mot en fotgjengerovergang, jf. FinKN 2017-264. Lav sol er dermed ikke formildende i vurderingen av om det foreligger grov uaktsomhet.

Nemnda legger i samme avgjørelse til grunn at det må anses som et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte å kjøre på noen i et fotgjengerfelt. Opplysninger i politidokumentene viser at sikrede verken observerte hunden eller fotgjengeren før påkjørselen, på tross av at man som bilist skal være så oppmerksom at man også stopper for fotgjengere på vei ut i fotgjengerfeltet. Merker på bilen peker i retning av at treffpunktet var på førersiden av bilen. Sikrede peker på at ripe i panser kan ha blitt påført etter at fotgjenger falt framover. Det er imidlertid også merke i

skiltplaten foran på samme side. Det er samtidig på det rene at hunden gikk ut i veibanen foran fotgjengeren. Sannsynlig treffpunkt, manglende bremsing og at fotgjenger hadde hunden foran seg, tyder på at det er snakk om mer enn et øyeblikks uoppmerksomhet. Det er ingen opplysninger om at fotgjengeren løp ut i veien.

Sikrede anfører at ulykken inntraff utenfor gangfeltet. Politiet som var på stedet etter ulykken legger imidlertid til grunn at ulykken skjedde i gangfeltet, og fotgjengeren sier selv at han gikk i gangfeltet. I samtale med politiet på skadedagen erkjente også sikrede straffeskyld for å ha kjørt på fotgjenger i fotgjengerfelt.

Sikrede har vist til forholdsvis komplekse beregninger i forskning, men det foreligger ikke konkrete beregninger hensyntatt alle faktorer i denne saken som viser akkurat hvor ulykken skjedde (blant annet betydningen av at fotgjenger hadde en hund i bånd som mulig dro i en retning da han falt). Sikrede anfører at ulykken trolig ville vært unngått dersom fotgjenger hadde gått i fotgjengerfeltet og viser til bremselengde. Ifølge opplysninger i politidokumentene bremsset ikke sikrede. Beregninger som tar utgangspunkt i estimert stopplengde, forutsetter at bilfører blir oppmerksom på fotgjengeren og bremses. Det er nettopp dette at sikrede ikke ble oppmerksom på fotgjengeren i tide til å rekke å bremse ned og stoppe, som er årsaken til at foretaket mener at forholdet kan anses som grovt uaktsomt.

Det er riktig å legge til grunn de mest tidsnære bevisene fra politidokumentene, hvor alle parter på skadedagen forklarte at ulykken skjedde i fotgjengerfeltet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan kreve kr 40 000 i regress fra sikrede, for utbetaling av oppreisningserstatning til fotgjengeren som ble skadet i påkjørselen.

Spørsmålet om regress er regulert i bilansvarsloven (bal.) § 12 bokstav a, som forutsetter grov uaktsomhet fra sikrede.

Det følger av Rt. 1989 s. 1389, jf. også Rt-1995-486 på s. 494, Rt-2004-499 avsnitt 32 og HR-2017-1977-A avsnitt 44-45 at en handling er grov uaktsom når det foreligger «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet».

Momentene i aktsomhetsvurderingen er de samme som ved vanlig uaktsomhet, men det kreves større grad av klanderverdighet, jf. Rt-2004-1942 avsnitt 33 til 38 og HR-2017-1977-A avsnitt 45. Relevante momenter er risikoen for skade, om risikoen var synbar for sikrede og hvilke handlingsalternativer sikrede hadde.

På grunn av den store risikoen for trafikkskader legges det en streng aktsomhetsnorm til grunn ved bilkjøring jf. blant annet FinKN 2016-311.

Nemnda har lagt til grunn at det å kjøre på noen i et gangfelt er et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte, jf. eksempelvis FinKN 2017-264:

Selskapet har lagt til grunn at forsikrede har utvist grov uaktsomhet. Nemnda har ikke noe å bemerke til selskapets standpunkt, og er enig i at det må anses å være et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte å kjøre på noen i et fotgjengerfelt.

Denne saken gjaldt påkjørsel av en rullestolbruker i et gangfelt. Føreren opplyste at hun ble blendet av solen samtidig som hun hadde oppmerksomheten mot en syklist som krysset veibanen. Påkjørselen kan derfor være grovt uaktsom også ved et øyeblikks uoppmerksomhet kombinert med blinding av sol. Sikrede i nærværende sak har forklart at han ble blendet av sol, men det er ikke opplyst at han hadde oppmerksomheten rettet annet sted. Blending av sol medfører

imidlertid at man kjører nærmest i blinde, og når man kjører mot et fotgjengerfelt i blinde er det naturlige og enkle handlingsalternativet å stanse til man ser om det går noen over feltet. Hensett til at det dreier seg om risiko for personskade som enkelt kan unngås ved å stanse bilen, mener nemnda dette i utgangspunktet må regnes som grovt uaktsomt. Dette må gjelde selv om farten var lav. Også påkjørsel i lav hastighet kan føre til omfattende personskader.

Sikrede anfører at påkjørselen skjedde før fotgjengerfeltet, og viser til plassering av blodspor sammenholdt med teori om «pedestrian throw», og mulig også påvirkningen av hund i stramt bånd. Sikrede har innsendt beskrivelse av saken med bilder og viser til at blodsporene var på midten av tredje/midterste tangent i fotgjengerfeltet. Bildene i politirapporten viser imidlertid at blodsporene befant seg på tangenten bortest til venstre, dvs. på motsatt side av veien fra hvor fotgjengeren startet kryssingen av veien – og dermed lenger bort enn hva sikrede har lagt til grunn i sin illustrasjon.

Videre viser bilder i politirapporten at bilen hadde merker på skiltets venstre side og på venstre side av panseret. Dette tilsier at treffpunktet var på midten, mot venstre side, av bilen – hvilket igjen tilsier at fotgjengeren var kommet et stykke ut i veien før sammenstøtet inntraff. Det dreide seg i så fall om mer enn et øyeblikks uoppmerksomhet.

Nemnda mener etter dette at sikredes kjøring var grov uaktsom, og at det var dette som var årsaken til påkjørselen. Foretaket kan derfor kreve regress, jf. bal. § 12 første ledd bokstav a.

Foretaket har betalt kr 40 000 i oppreisningserstatning til fotgjengeren.

Ifølge bal. § 12, annet ledd, fjerde punktum kan regresskravet reduseres etter regelen om lemping i skadeerstatningsloven (skl.) § 5-2. Det følger av skl. § 5-2 at erstatningsansvaret kan lempes under hensyntagen til «skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers» såfremt «ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige».

Lemping er ment som en snever unntaksbestemmelse, og skyldgraden er tillagt vesentlig vekt i nyere rettspraksis, jf. Wilhelmsen/Hagland, Om erstatningsrett, s. 369-370 og FinKN 2017-378. Nemnda kan ikke se at det er fremlagt grunnlag for at kravet på kr 40 000 virker «urimelig tyngende for den ansvarlige».

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).